

REDAKTOR DZIAŁU
prof. dr hab. n. med.
Janina Stępińska
Klinika Intensywnej Terapii
Kardiologicznej Instytutu
Kardiologii
w Warszawie-Aninie

Szanowne Koleżanki, Szanowni Koledzy!

Hipotermia terapeutyczna, mimo że znana od wielu lat, zgodnie ze standardami postępowania po nagłym zatrzymaniu krążenia zalecana jest od kilku, a w Polsce jest stosunkowo mało rozpowszechniona. Wynika to najpewniej przede wszystkim z nierefundowania kosztów terapii. Miejmy nadzieję, że to się zmieni. Dowodów na skuteczność hipotermii jest coraz więcej, o czym piszą autorzy artykułu. Najwięcej dotyczy chorych po nagłym zatrzymaniu krążenia w mechanizmie migotania komór. Oziębienie ma działanie neuroprotektoryjne, spowalnia metabolizm tlenu, co pośrednio zmniejsza uwalnianie szkodliwych wolnych rodników. Zmniejsza także reakcję zapalną po NZK i hamuje apoptozę. Brakuje natomiast wymiernego parametru, który pozwoliłby na ocenę rokowania chorych poddanych hipotermii. Za najbardziej wiarygodne uznaje się brak odpowiedzi korowej N20 na stymulację nerwu pośrodkowego ≥ 24 h po NZK i brak reakcji źrenic na światło w połączeniu z brakiem odruchu rogówkowego ≥ 3 dni od NZK [1].

Z hipotermią wiąże się wiele innych ważnych spraw. Chłodzenie należy rozpocząć możliwie najszybciej po NZK. Do tego niezbędne jest wyposażenie karetok pogotowia np. w chłodzące prześcieradła i koce. Hipotermia powinna być dostępna, a więc refundowana w ośrodkach, do których przywożeni są pacjenci po NZK. Siłą rzeczy będą to na początku ośrodki wysokospecjalistyczne. Pacjenci tacy często wymagają np. koronarografii lub pierwotnej angioplastyki. Problemem jest zapewnienie dalszego leczenia i rehabilitacji chorym z istotnymi deficytami neurologicznymi. Największy jednak problem stanowią chorzy, którzy mimo najbardziej profesjonalnych działań nie odzyskują przytomności i wymagają długotrwałej opieki. Póki nie zostaną stworzone oddziały, do których będzie można kierować takich chorych, w wysokospecjalistycznych klinikach zawsze będzie brakowało miejsc. W ośrodkach wysokospecjalistycznych jest stosunkowo niewiele łóżek intensywnej terapii i są niezbędne dla chorych, którzy mogą być tylko tam leczeni. W Klinice Intensywnej Terapii Instytutu Kardiologii leczylimy 14 chorych w średnim wieku 59 lat. Z tej grupy 8 chorych opuściło szpital w dobrym stanie neurologicznym, 3 zmarło, 3 jest w stanie wegetatywnym. Chorzy, którzy przeżyli, wymagali ponad 3-tygodniowej hospitalizacji. Nie było możliwości przeniesienia do innych szpitali chorych w stanie wegetatywnym.

Nie ma wątpliwości, że hipotermia jest metodą, która powinna być szeroko stosowana, ale wymaga pewnych zmian organizacyjnych.

Janina Stępińska

Piśmiennictwo

1. Wijdicks EF, Hijdra A, Young GB, et al. Practice parameter: prediction of outcome in comatose survivors after CPR (an evidence based review): report of the Quality Standards Subcommittee of the American Academy of Neurology. *Neurology* 2006; 67: 203-210.